

Gangsterització i intervenció imperialista a Haití

written by Lluita Internacionalista | 15 d'abril de 2024

A principis del mes de març, mentre el governant de facto Ariel Henry es trobava a Kenya negociant un acord per a l'enviament de tropes a una missió d'ocupació d'Haití, les bandes armades que controlen Port-au-Prince van llançar una ofensiva: van assetjar l'aeroport i el port de la ciutat, van alliberar més de quatre mil presos de les principals presons i van exigir la renúncia d'Henry. Com que no va retornar al país, Henry finalment va perdre el suport dels seus caps estatunidencs. L'11 de març va acceptar renunciar i donar pas a la conformació d'un Consell Presidencial, un govern interí designat pels EUA, França i la Comunitat del Carib, amb la missió d'organitzar unes eleccions, una cosa que Henry no va aconseguir en tres anys. Però encara el 28 de març, els membres d'aquest Consell no havien aconseguit prendre possessió.

El mateix Henry havia estat imposat al capdavant de l'Estat haitià pel Core Group en 2021, una espècie de consell colonial encapçalat pels EUA, França, l'Estat espanyol, Alemanya, el Brasil i el Canadà, després de l'assassinat del president Jovenel Moïse. La crisi reflecteix tant la lumpenització de la burgesia haitiana com el fracàs de dècades d'intervenció militar i política imperialista en el primer país independent del Carib, emblema de la revolució antiesclavista. Aquests elements han conduït a un virtual col·lapse de l'Estat haitià i el buit l'han omplert desenes de grups armats del crim organitzat.

Des de 2021, l'imperialisme estatunidenc intenta impulsar una nova ocupació militar, però sense fer servir les seves pròpies tropes. No va poder convèncer al Canadà o al Brasil d'encapçalar l'ocupació, emulant a la MINUSTAH, missió de

l'ONU encapçalada per Lula en 2004 i que es va estendre fins al 2017. Finalment, l'octubre de 2023, els EUA va aconseguir l'aprovació d'una resolució del Consell de Seguretat de l'ONU, amb l'abstenció còmplice de la Xina i Rússia, per avalar el desplegament de tropes a Haití. Va subornar amb finançaments a governs africans i del Carib per a proveir les tropes, amb Kenya al capdavant. No obstant això, hi ha indecisió i contradiccions en el règim kenià, la que va obligar Henry a viatjar el mes de març i tractar de lligar l'acord. En caure Henry, el govern kenià va supeditar l'enviament de les tropes a la conformació del Consell Presidencial. Els EUA, per la seva banda, va establir com a requisit per als aspirants a integrar aquest govern provisional l'acceptació de la intervenció militar.

L'ONU admet, en informes recents, que les bandes del crim organitzat controlen el 80% de Port-au-Prince, incloent-hi la major part del sistema de subministrament d'aigua, les principals carreteres i, en diferents moments, edificacions estatals, terminals de subministrament de combustible i zones de producció agrícola. Són al voltant de dues-centes bandes, algunes amb un origen vinculat a funcions paramilitars al servei de sectors empresarials i polítics a canvi d'impunitat, armes i diners. Encara que diferents coalicions pugnen pel control territorial, totes tenen en comú el seu caràcter econòmic parasitari, finançant-se mitjançant el narcotràfic, l'extorsió, el segrest i la pirateria, cobrant peatges i impostos informals en els territoris sota el seu control. Utilitzen mètodes terroristes contra la classe treballadora i els sectors populars, perpetrant massacres i saquejos, desplaçant a més de 300.000 persones en la capital.

Es constata un cercle viciós. La ruïna del camp té causes estructurals en polítiques aplicades pels EUA i els seus governs titelles a Haití, com la importació massiva d'arròs estatunidenc subsidiat. La ruïna rural al seu torn és una de les causes d'una emigració cap a la capital i l'exterior, en

els últims quaranta anys, i genera condicions en les quals ha prosperat el crim organitzat en els barris urbans. L'extorsió de les bandes a la pagesia obstaculitza la producció agrícola, agreujant la fam i la pobresa.

També existeix una relació històrica entre governs i bandes armades: aquestes són un símptoma de la feblesa del règim polític. La dictadura duvalierista va tenir un aparell repressiu paramilitar durant gairebé tres dècades, fins a la seva caiguda en 1986. En la dècada del 90, en ser restituit en el poder pels EUA després d'haver sofert un cop d'estat, el president Aristide va desmantellar l'exèrcit, però també va desenvolupar una relació clientelista amb bandes armades. En 2004, Aristide va patir un nou cop d'estat secundat pels EUA, que va ser complementat amb la intervenció de la MINUSTAH. Aquesta ocupació va deixar un deixant de crims repressius i un llegat polític d'eleccions fraudulentament, de les quals van sorgir els governs neodualieristas del PHTK. Michel Martelly i Jovenel Moïse, a més dels seus vincles amb el narcotràfic i amb els EUA, es van beneficiar àmpliament amb el festí de la corrupció de Petrocaribe, l'esquema de finançament petroler veneçolà que va desembocar en un dels majors fraus de la història d'Haití.

Moïse va haver de bregar amb la sortida de les tropes de la MINUSTAH i la fi dels subsidis veneçolans. L'FMI pressionava per un augment dràstic dels preus dels combustibles, però el primer intent el juliol de 2018 va ser derrotat per les protestes massives. Acorralat per l'auge de les protestes, amb una base social cada vegada més precària, Moïse va optar per mètodes desesperats. En 2019 va contractar mercenaris estatunidencs i serbis per a assaltar el Banc Central i fer-se amb 80 milions de dòlars del fons de Petrocaribe. Va fracassar, els mercenaris van ser detinguts i expulsats als EUA. Augmentava la violència mafiosa, els segrestos i les vagues policials. Llavors Moïse es va aliar a un expolícia que dirigia una banda en el barri de Delmas, Jimmy Cherizier,

assenyalat per la seva responsabilitat en les massacres de Grand Ravine en 2017 i La Saline en 2018, millor conegut com a Barbecue.

En 2020 Barbecue va anunciar la creació d'una federació de colles denominada G9. La representant de l'oficina de l'ONU per a Haití (BINUH), la diplomàtica estatunidenca Helen La Llimi, va arribar a celebrar i atribuir una reducció conjuntural dels homicidis a la creació d'aquesta federació. La *pax* mafiosa va durar poc. La guerra per territoris es va intensificar. Moïse, ja sense el suport dels principals burgesos ni de Martelly, va intentar fugir cap endavant, dissolent el parlament. Va maniobrar per imposar un canvi de la constitució, la creació d'un organisme d'intel·ligència sota el seu control directe i unes eleccions tutelades per les bandes aliades a ell. Abans que pogués dur a terme aquests projectes, va ser liquidat per mercenaris colombians i agents de la DEA, en un cop palatí propinat pels seus exaliats. Pocs dies abans del seu assassinat, fins i tot Barbecue havia trencat públicament amb Moïse. Amb Henry, la situació econòmica i social va arribar al seu punt més baix i les bandes van continuar ocupant els buits deixats per l'Estat.

Dues dècades després de l'inici de l'ocupació per part de la MINUSTAH, d'una persistent intromissió del Core Group i de la BINUH, el resultat és un augment de la pobresa i del control del crim organitzat. Una burgesia haitiana descomposta es troba en un atzucac polític. A conseqüència de la tutela imperialista, Haití és un dels pocs països del món amb un PIB per càpita similar al de fa sis dècades.

És urgent una campanya internacional de solidaritat amb el poble treballador haitià, pel reconeixement del seu dret a l'autodeterminació, per l'anul·lació del deute extern i el pagament de reparacions per part dels EUA, França i l'ONU. Un nou govern de facto imposat pels EUA potser serà inevitable en les actuals circumstàncies, però no té cap legitimitat i no solucionarà cap dels problemes fonamentals del país. La

derrota dels gàngsters i de la ingerència imperialista són dos aspectes d'una mateixa tasca democràtica i revolucionària que té davant sí el poble haitià, per a la qual ha de comptar amb la solidaritat de la diàspora i de l'esquerra i la classe treballadora del Carib i llatinoamericana.

Simón Rodríguez

Membre de la direcció del Partit Socialisme i Llibertat (PSL) de Veneçuela i de la Unitat Internacional de Treballadores i Treballadors – Quarta Internacional (UIT-QI).